

Publiceringsår 2016

Utbildningsanordnare med betygsrätt

Riktad tillsyn 2016
Diarienummer: 401-2014:8769
Foto: Bildbyrån Bananastock

Innehållsförteckning

Förord	4
Sammanfattning.....	5
Skolinspektionens viktigaste iakttagelser.....	5
Bakgrund och syfte.....	6
Inledning.....	7
Reglering av betygsrätten.....	7
Skillnader i reglering.....	8
Vilka och vad har granskats.....	9
Resultat av tillsynen	11
Ett fåtal utbildningsanordnare sätter merparten av betygen.....	11
Resultat från tillsynsbesöken	12
Avslutande diskussion.....	17
Ett annorlunda system med begränsad styrning.....	17
Styrningen behöver utvecklas.....	18
Syfte och frågeställningar	20
Metod och genomförande.....	20
Urval.....	20
Hur har granskningen gjorts	20
Bilaga 1 Vilka utbildningsanordnare har granskats	22
Bilaga 2 Tillämpliga bestämmelser.....	23

Förord

Skolinspektionen har tillsynsansvar över förskoleverksamhet, fritidshem, skola och vuxenutbildning. Det betyder att myndigheten granskar att huvudmännen och skolorna följer de lagar och andra bestämmelser som gäller för verksamheten. Skolinspektionen har också i uppdrag att granska kvaliteten i sådan utbildning och pedagogisk verksamhet som står under myndighetens tillsyn. Granskningen innebär en systematisk undersökning av kvaliteten inom ett avgränsat område, i förhållande till nationella mål och riktlinjer. Utgångspunkt och mål är alla barns och elevers lika rätt till en god utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö.

Skolinspektionen har i denna tillsyn kartlagt utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare via en enkät till samtliga utbildningsanordnare som har tillstånd att sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg, så kallad betygsrätt. Bedömning och betygssättning hos tio enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt har granskats via besök.

Skolinspektionens iakttagelser, analyser och bedömningar redovisas dels i form av enskilda beslut till de granskade utbildningsanordnarna, dels i denna övergripande rapport. Iakttagelserna och slutsatserna från besöken gäller verksamhet hos de granskade utbildningsanordnarna och avser därmed inte att ge en nationell bild av förhållandena. Däremot gäller den kartläggande enkäten av utbildning motsvarande vuxenutbildning nationell nivå. Vilka utbildningsanordnare som granskats framgår i bilaga.

Projektledare för den riktade tillsynen har varit Lotta Hedén.

Sammanfattning

Skolinspektionen har genomfört en tillsyn av utbildning som bedrivs av enskilda utbildningsanordnare som har fått tillstånd att sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg i den så kallade betygsrätten. Detta har gjorts dels för att Skolinspektionen har tillsynsansvar över sådan utbildning, dels för att det på senare tid inkommit signaler till myndigheten om misstänkta felaktigheter i vissa utbildningsanordnares betygssättning. Områden som granskats i denna tillsyn är om betygen som sätts utgår från författningarnas krav, om givna tillstånd följs och om utbildningsanordnarna har en fungerande process för att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygssättning.

Skolinspektionens viktigaste iakttagelser

Utbildning som bedrivs av enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt omfattas av färre krav, exempelvis avseende egenkontroll i form av ett systematiskt kvalitetsarbete. Skolinspektionen har i denna granskning sett att styrningen kan uppfattas som otydlig. Otydligheten yttrar sig exempelvis i att avtal mellan uppdragsgivare och utbildningsanordnare riskerar att bli mer styrande än elevernas rätt till en god utbildning. Granskningen visar också att det finns relativt få aktörer som ofta bedriver utbildning under kortare perioder utifrån uppdragsgivares efterfrågan. Det är därför svårt att löpande få en nationell bild av var och när utbildning pågår. Utbildningsanordnarna har inte heller krav på sig att bevara underlag för satta betyg efter avslutad utbildning, vilket ytterligare försvårar extern kontroll. Sammantaget är detta en utbildningsform som saknar krav på intern kvalitetskontroll och vars verksamhet endast följs upp av en uppdragsgivare som säkerställer att avtal följs, samt genom statlig tillsyn. Skolinspektionen bedömer att denna utformning medför en hög risk att eleverna inte får den utbildning de har rätt till.

Denna tillsyn av tio anordnare med betygsrätt visar att de granskade utbildningsanordnarna i huvudsak har en fungerande process för bedömning och betygssättning. Detta yttrar sig bland annat genom samverkan mellan lärare i form av bedömningsdiskussioner och samrättning. Skolinspektionen har dock i tre fall kritiserat arbetet med bedömning och betygssättning. Bristerna har bland annat handlat om bedömning av elevernas förmågor genom prov och tidpunkten för betygssättning.

Granskningen visar att följande områden inom utbildningen bör utvecklas:

- Kunskapen om utbildningsformen behöver förbättras
- Avtalen styr utbildningens innehåll mer än författningarnas krav:
 - bland annat genom att studietakten inte anpassas efter elevernas förutsättningar
 - validering görs inte i tillräcklig utsträckning eftersom det inte anges i avtalen
- Bedömningen av praktiska moment kan utvecklas

Tillsynen visar att vissa utbildningsanordnare uppfattar regelverket som svårgenomträngligt. Ansvaret för utbildningen som motsvarar utbildning för kommunal vuxenutbildning behöver förstärkas och kunskapen om regelverket som styr denna utbildningsform bör förbättras.

Det är avtalsvillkoren mellan uppdragsgivaren och utbildningsanordnaren som i vissa fall styr hur utbildningsanordnaren lägger upp och bedriver utbildningen trots att det finns bestämmelser som måste tillämpas. Exempelvis styrs studietakten av avtalen och inte av elevernas förutsättningar. En konsekvens av den höga studietakten kan bli att många elever nöjer sig med att uppnå betyget E och inte strävar efter ett högre betyg på grund av tidsbrist. Detta kan medföra att eleverna inte får den utbildning de har rätt till.

Betygssättning av praktiska moment är ett annat problemområde som identifierats. Det finns en risk att elever som exempelvis läser kurser motsvarande vård- och omsorgsprogrammet inte får

de praktiska kunskaper de behöver och att praktiska moment bedöms i alltför begränsad omfattning, exempelvis genom en "checklista" där det bockas av om eleverna gjort momentet eller inte. Det går då inte att se att eleverna har getts möjlighet att uppnå alla betygssteg i de praktiska momenten.

Bakgrund och syfte

Tio utbildningsanordnare valdes ut för denna tillsyn. Urvalet gjordes genom en riskanalys grundat på tre aspekter. För det första utbildningsanordnarens rörelsemarginal, det vill säga hur stor del av företagets vinst som blir kvar till räntor, skatt och vinst efter att kostnaderna täckts. För det andra verksamhetens inriktning, det vill säga om en utbildningsanordnare har en verksamhetsbeskrivning som inte enbart omfattar utbildning och slutligen om andra signaler som har kommit till myndighetens kännedom. Det kan exempelvis ha handlat om signaler om misstänkt felaktig betygssättning. Utifrån urvalsgrunderna valdes tio utbildningsanordnare och en verksamhetsort för varje utbildningsanordnare ut för granskning. I denna tillsyn ingår endast utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning. Ingen av de tio utvalda utbildningsanordnarna bedrev vid tiden för urvalet utbildning motsvarande utbildning i svenska för invandrare på vald verksamhetsort.

Resultaten från den kartläggande enkäten som Skolinspektionen genomfört visar bland annat att antalet utbildningsanordnare med betygsrätt som bedriver utbildning motsvarande vuxenutbildning är koncentrerad till ett litet antal aktörer. Den tyder också på att omfattningen av utbildning motsvarande vuxenutbildning där betyg sätts med stöd av betygsrätten inte är så omfattande. Av enkäten framgår att knappt 5 900 betyg sattes under det halvår som efterfrågades. På årsbasis uppskattas därför att cirka 12 000 betyg sätts med stöd av betygsrätten. I jämförelse kan nämnas att det år 2014 enligt Skolverkets statistik fanns nästan 100 000 heltidsstuderande i kommunal vuxenutbildning inom ramen för det offentliga skolväsendet i Sverige. Dessa elever läste i genomsnitt nästan fyra kurser per person vilket betyder att minst 350 000 betyg sattes inom den kommunala vuxenutbildningen detta år.

Inledning

Vuxenutbildning är en viktig del av det svenska utbildningssystemet. Målet är att ge alla vuxna möjligheter att utveckla sin kunskap och kompetens. Utbildningen har flera syften, bland annat att främja den enskildes personliga utveckling och chans till sysselsättning, men även att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft.

Kommuner och landsting är i dag ensamma om huvudmannaskapet för kommunal vuxenutbildning (komvux), särskild utbildning för vuxna (särvux) och svenska för invandrare (sfi)¹. Enskilda utbildningsanordnare² kan dock anordna kurser som *motsvarar* komvux, särvux och sfi utanför det offentliga skolväsendet (hädanefter kallad *uppdagsutbildning* i denna rapport). Enskilda anordnare som erbjuder uppdagsutbildning har en viktig roll att fylla för att säkerställa att utbudet av vuxenutbildning är tillräckligt omfattande och tillräckligt flexibelt för att kunna möta snabbt skiftande behov.

Sedan 2011 finns en möjlighet för enskilda utbildningsanordnare att ansöka om tillstånd att sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg, i den så kallade betygsrätten. Skolinspektionen är den myndighet som prövar ansökningar och lämnar tillstånd. Hittills har cirka 130 tillstånd getts. Myndigheten har tillsynsansvaret för att utbildningen hos anordnarna lever upp till de krav som ställs på dem.

Viktiga syften som anfördes när betygsrätten infördes var dels rättvisa och rättssäkerhet för den enskilde ifråga om betyg och intyg, dels möjligheten till konkurrens på lika villkor för olika typer av utbildningsanordnare³.

Det senaste året har flera fall uppmärksammats där enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt misstänkts för att sätta missvisande betyg. Om vissa utbildningsanordnare inte sätter betyg av god kvalitet undergrävs systemets trovärdighet. Det drabbar inte bara den elev som får ett icke rättvisande betyg, utan även alla andra elever som studerar hos utbildningsanordnare vars betygssättning håller god kvalitet. Till detta kommer risken att personer på grund av icke rättvisande betyg och intyg rekryteras till tjänster som de inte är kvalificerade för, vilket till exempel inom vård och omsorg kan få mycket allvarliga konsekvenser.

Reglering av betygsrätten

Enskilda utbildningsanordnare ges via 6 kap. förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning möjlighet att ansöka om tillstånd att sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg för uppdagsutbildning inom kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare. Tillståndet gäller inte rätt att utfärda slutbetyg eller gymnasieexamen. Inte heller att sätta betyg på gymnasiearbeten ingår i betygsrätten. Ansökan om tillstånd söks och ges för specifika kurser, och utbildningsanordnaren har inte rätt att utfärda betyg i andra kurser än de som omfattas av tillståndet.

En förutsättning för att bedriva uppdagsutbildning är att utbildningen sker på uppdrag av juridiska personer och anordnas för uppdragsgivarnas räkning och för de personer som uppdragsgivarna utser. Det betyder att anordnaren inte själv kan anta personer till utbildningen utan det måste finnas en uppdragsgivare, till exempel i form av en kommun, en myndighet eller en

¹ Ny lagstiftning gäller från 1 januari 2016 som innebär att sfi inte längre är en egen skolform inom skolväsendet utan ingår i skolformen kommunal vuxenutbildning. Genom övergångsbestämmelser tillämpas dock inte de nya bestämmelserna förrän från och med den 1 juli 2016.

² "Enskild fysisk eller juridisk person som anordnar utbildning", till exempel bolag, förening, samfällighet, stiftelse, registrerat trossamfund eller enskild individ.

³ Remisspromemoria U2008/6038/SV: "En utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola, m.m., sid 7 och 11.

privat arbetsgivare, för varje enskild elev⁴.

Beroende på typ av utbildningsanordnare och typ av avtalsförhållande är olika lagrum tillämpliga, vilket illustreras i tabellen nedan.

	Situation 1	Situation 2	Situation 3
Typ av utbildningssituation	Enskild utbildningsanordnare som har fått tillstånd att sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg i betygsrätten.		Folkhögskola som bedriver utbildning som motsvarar sfi som särskild utbildningsform
	På uppdrag	På entreprenad	
Huvudman	Utbildningsanordnaren har ansvar som <i>motsvarar</i> huvudmans avseende de tillämpliga lagrummen	Kommun/Landsting	Folkhögskolan har ansvar som <i>motsvarar</i> huvudmans avseende de tillämpliga lagrummen
Relevanta lagrum	6 kap. förordning (2011:1108) om vuxenutbildning, inklusive dess hänvisningar till andra lagrum (ffa. skollagen kap. 3, 20-22, 26 och läroplanen Lvux 12 SKOLFS 2012:101)	Skollagen i sin helhet, samt andra tillämpliga föreskrifter	24 kap. skollagen 11-15 §§, 6 kap. förordning (2011:1108) om vuxenutbildning, inkl. dess hänvisningar till andra lagrum

Skillnader i reglering

Det är viktigt att notera att det är stora skillnader i regelverk beroende på om betygsrätten utövas i uppdragsförhållande eller i entreprenadförhållande:

Uppdragsutbildning är i huvudsak utbildning som annan än offentlig skolhuvudman, till exempel myndighet (såsom Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan) eller privat företag köper av enskild utbildningsanordnare⁵. Uppdragsutbildning är inte en del av det offentliga skolväsendet. Om enskild utbildningsanordnare sätter och/eller utfärdar betyg inom uppdragsutbildning regleras verksamheten av 6 kap. förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning, som i sin tur inne-

⁴ Särskilda regler gäller för folkhögskolor som anordnar utbildning motsvarande utbildning i svenska för invandrare, men dessa är inte relevanta för detta projekt

⁵ Även en offentlig skolhuvudman, till exempel en kommun, kan i egenskap av arbetsgivare köpa utbildning på uppdrag, till exempel kompetensutveckling för personalen, utan att ett entreprenadförhållande ingås.

håller hänvisningar till vissa delar av skollagen. Framförallt handlar dessa om rektorsfunktionen samt frågor i relation till bedömning och betygssättning.

Utbildningsanordnare som ger uppdragsutbildning har alltså inte en lika omfattande reglering att hålla sig till. Det finns till exempel inget krav på ett systematiskt kvalitetsarbete eller att dokumentation av underlag för satta betyg ska bevaras. Däremot behöver utbildningsanordnare som ger uppdragsutbildning ha en rektor som bland annat ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i verksamheten. Utbildningsanordnare måste även använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning som läraren ska bedriva. Eftersom detta är en utbildning som ges på uppdrag finns det ingen huvudman för utbildningen i skollagens bemärkelse. Ansvar för att utbildningen följer författningarnas krav ligger alltså hos varje enskild utbildningsanordnare. Därutöver har uppdragsgivaren ett intresse av att säkerställa att avtalen följs.

Utbildning på *entreprenad* är utbildning som en offentlig skolhuvudman (kommun eller landsting) köper av enskild utbildningsanordnare med stöd i 23 kap. skollagen. En utbildning som bedrivs av enskild utbildningsanordnare på entreprenad är fortfarande att betrakta som en kommunal verksamhet som bedrivs inom ramen för det offentliga skolväsendet. (Hädanefter kallad *vuxenutbildning på entreprenad* i denna rapport). Kommunen kvarstår som huvudman och skollagen är tillämplig i alla relevanta delar. Exempelvis ska det inom vuxenutbildning på entreprenad finnas ett systematiskt kvalitetsarbete och dokumentation av underlag för satta betyg är obligatoriskt.

Vilka och vad har granskats

En kartläggande enkät har gått ut till alla som har fått betygsrätt av Skolinspektionen, totalt ca 130 utbildningsanordnare. I denna enkät efterfrågades bland annat det antal betyg som satts mellan efterfrågad halvårsperiod; 1 juni – till och med 30 november 2015, och inom vilka ämnesområden och i vilka län betygen utfärdats. Syftet med enkäten har varit att ta reda på var, i vilken omfattning och på vems uppdrag som betyg sätts av enskilda utbildningsanordnare i uppdragsutbildning.

Enkäten besvarades av 85 utbildningsanordnare, vilket innebär drygt 70 procents svarsfrekvens. När uppdragsavtal granskats och folkhögskolor som ger utbildning motsvarande utbildning i svenska för invandrare som särskild utbildningsform⁶ plockats bort återstod 20 utbildningsanordnare som hade satt ett eller flera betyg inom uppdragsutbildning under efterfrågad period. Det är alltså många utbildningsanordnare med betygsrätt som inte bedriver uppdragsutbildning och som inte utfärdar betyg inom ramen för denna utbildningsform.

Skolinspektionen har också genomfört en fördjupad granskning och besökt tio utbildningsanordnare som har betygsrätt. Skolinspektionen har besökt en verksamhetsort per utbildningsanordnare. Tre av utbildningsanordnarna uppgav inledningsvis att de bedrev uppdragsutbildning. Det visade sig dock senare att dessa utbildningsanordnare endast bedrev vuxenutbildning på entreprenad på vald verksamhetsort.

Vid varje besök har Skolinspektionen genomfört enskilda intervjuer med ansvarig rektor och utvalda lärare. Därutöver har slumpvis utvalda elever intervjuats i grupp. Skolinspektionen har också telefonintervjuat representant för utbildningsanordnaren på central nivå. Hos de tre utbildningsanordnare som bedrev kommunal vuxenutbildning på entreprenad åt olika kommuner intervjuades också de kommunala rektorerna och i ett fall även ansvarig avdelningschef i kommunen.

⁶ Folkhögskolor inkluderades inte i urvalet eftersom de kan verka under andra förutsättningar och då lyda under delvis andra regler än utbildningsanordnare som exempelvis drivs i bolagsform.

Fokus i denna granskning har varit att, via enkät, kartlägga uppdragsutbildning på nationell nivå. Vid besöken har vi granskat om utvalda utbildningsanordnare, utifrån givna tillstånd, följer författningarnas krav, exempelvis när det gäller om bedömning och betygssättning har en tydlig koppling till nationella kunskapskrav.

Besöken hos de tio utvalda utbildningsanordnarna visar att det finns skillnader mellan utbildningsanordnare som bedriver uppdragsutbildning. En del utbildningsanordnare är stora och erbjuder utbildning på flera orter, medan andra är små med endast få elever på någon enstaka utbildningsort. Hos flertalet besökta utbildningsanordnare utgör uppdragsutbildning en mindre del av den totala verksamheten. En vanligare utbildningsform hos en del av de besökta utbildningsanordnarna är vuxenutbildning på entreprenad där respektive kommun behåller huvudmannansvaret för eleverna.

Resultat av tillsynen

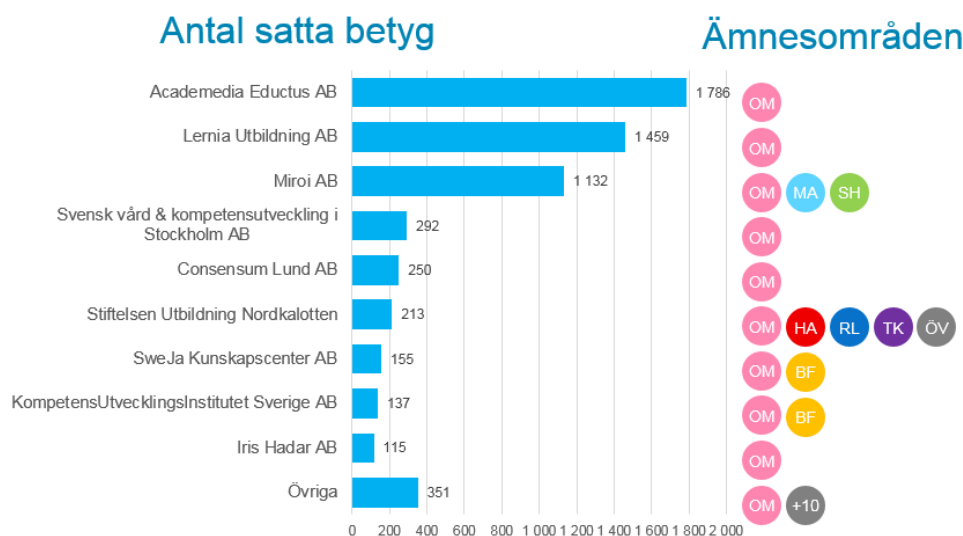
Ett fåtal utbildningsanordnare sätter merparten av betygen

Enkätresultatet visar att ett fåtal utbildningsanordnare sätter merparten av betygen inom vård- och omsorgsutbildning. Knappt 5 900 betyg sattes under perioden den 1 juni till den 30 november år 2015. En skattning av det årliga antal betyg som sätts inom uppdragsutbildning skulle då bli dubbelt så högt. I jämförelse med den kommunala vuxenutbildningen där det beräknas sättas cirka 350 000 betyg per år, utgör utbildningen som motsvarar kommunal vuxenutbildning en liten del av all vuxenutbildning.

Enkätsvaren visar att det finns tre stora utbildningsanordnare som ger större delen av uppdragsutbildningen: *Academedi* *Eductus AB*, *Lernia Utbildning AB* och *Miroi AB*. Dessa tre utbildningsanordnare satte mer än 70 procent av betygen under den period som efterfrågades i enkäten. Av de 20 utbildningsanordnare som satt betyg inom efterfrågad period är det 9 stycken som har satt fler än 100 betyg. Dessa nio anordnare har sammantaget satt fler än nio av tio betyg. Uppdragsutbildning tycks alltså vara kraftigt koncentrerad till ett fåtal utbildningsanordnare.

Vård- och omsorgsutbildning utgör den allra största delen av betygsrätten. Tre av fyra utbildningsanordnare som satt betyg med stöd av betygsrätten i uppdragsutbildning angav att utbildningen bland annat avsåg vård och omsorg. De tre stora utbildningsanordnarna uppger alla att de i huvudsak ger vård- och omsorgsutbildning.

Av diagrammet nedan framgår att tre utbildningsanordnare satt en majoritet av betygen, att alla stora aktörer har omvårdnad som en del av sitt utbud samt att fyra av de fem största aktörerna enbart har satt betyg inom omvårdnad.

Ämnesområden i diagrammet: OM=Omvårdnad, MA=Matematik, SH=Samhällsvetenskapliga ämnen, BF=Barn och fritid, HA=Hantverk, bygg och verkstad, TK=Teknik, RL=Restaurang och livsmedel, ÖV=Övriga ämnen. Redovisade uppgifter gäller tidsperioden: 1 juni – 30 november 2015.

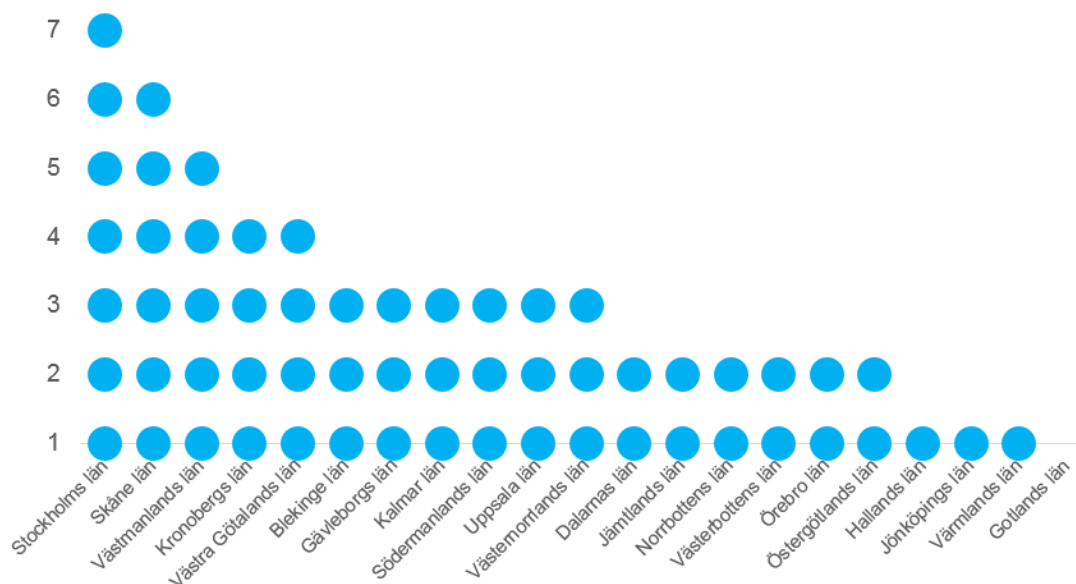
Nästan alla betyg sattes inom kommunal vuxenutbildning och väldigt få inom utbildning i svenska för invandrare.

De tre stora utbildningsanordnarna uppger att de nästan enbart arbetar på uppdrag av Arbetsförmedlingen. De flesta utbildningsanordnare arbetar på uppdrag av en enda uppdragsgivare, men sju utbildningsanordnare uppger att de har fler än en uppdragsgivare. Arbetsförmedlingen är den enskilt största uppdragsgivaren.

De tre stora utbildningsanordnarna uppger vidare att merparten av utbildningen sker på plats med lärare närvarande i undervisningslokalen, men att det i vissa län ges utbildning där utbildningen bedrivs till lika delar på distans och på plats med lärare närvarande i undervisningslokalen. För övriga utbildningsanordnare är spridningen något större och det finns de som har svarat att merparten av utbildningen ges på distans.

Enkäten visar att uppdragsutbildning ges i flertalet län i landet. Flest betyg har dock satts i Stockholms län och Skåne län men i övrigt är det en ganska stor spridning över landet. Se även nedanstående diagram.

Antal utbildningsanordnare som satt betyg den undersökta perioden, per län

De tre stora utbildningsanordnarna uppger att endast en liten del av deras satta betyg har föregåtts av validering. Även övriga utbildningsanordnare uppger detta. Få av de satta betygen har föregåtts av prövning, endast en utbildningsanordnare uppger detta.

Resultat från tillsynsbesöken

Tillsynen visar att anordnarna av uppdragsutbildning i huvudsak har en fungerande process för bedömning och betygssättning. Skolinspektionen har dock i tre av tio fall kritiserat detta arbete. Bristerna har bland annat handlat om bedömning av elevernas förmågor genom prov och tidpunkten för när betyg sätts. Dock ska påpekas att endast tio utbildningsanordnare av totalt cirka 130 stycken med betygsrätt har granskats i aktuell tillsyn.

Hos två utbildningsanordnare har Skolinspektionen inte funnit några brister alls inom de områden som granskats inom ramen för denna tillsyn. Områden som granskats är om de betyg som sätts utgår från författningarnas krav, om givna tillstånd följs och om utbildningsanordnarna har en fungerande process för att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygssättning.

Det finns några områden där Skolinspektionen konstaterar att det finns utrymme för förbättring och utveckling:

Dessa områden är okunnigheten om utbildningsformen, att uppdragsavtalen är alltför styrande för utbildningarnas innehåll och bedömning av praktiska moment i kurser.

Okunnigheten om regleringen av betygsrätten är på flera håll stor på olika nivåer hos flera utbildningsanordnare. Några utbildningsanordnare har inte vetat om de ger uppdragsutbildning eller om de ger utbildning på entreprenad. Det betyder att det finns en risk att vetskap saknas om vem som har ansvaret för utbildningen eller vilka krav som kan ställas på utbildningsanordnaren. Vi har också stött på elever som inte vet vem som är ansvarig rektor för deras utbildning.

Hos samtliga utbildningsanordnare är det avtalen med beställaren av utbildningen som styr det innehåll som utbildningen har. Problemet med det har i vissa fall varit att de författningar som utbildningsanordnaren har att rätta sig efter, inte är det som i första hand styr utbildningens innehåll. Exempel på detta är att läroplanens krav på en utbildning utifrån varje elevs förutsättningar inte följs fullt ut eftersom alla elever följer den studietakt som bestäms av avtalen. Ett annat exempel kan vara att validering av elevers tidigare kunskaper inte görs när det är möjligt, exempelvis i syfte att förkorta elevers studietid.

Skolinspektionen har i denna tillsyn också sett en variation i hur bedömning och betygssättning av praktiska moment görs av de olika utbildningsanordnarna. Här finns det ytterligare utvecklingsmöjligheter för utbildningsanordnarna. Det är av yttersta vikt att elever ges tillräckligt stor möjlighet att visa sitt handlag på ett praktiskt sätt så att de får de betyg de förtjänar.

Okunnighet om utbildningsformen

Tillsynen har visat att det finns utbildningsanordnare som har betygsrätt men som inte kunnat ange om den utbildning som ges vid en specifik verksamhetsort är uppdragsutbildning eller vuxenutbildning på entreprenad. Av ingångna avtal framgår inte alltid vilken slags utbildning avtalet gäller. Utbildningsanordnarna har inför denna tillsyn själva angivit att de bedriver uppdragsutbildning, men vid avtalsgranskning eller på annat sätt har det framkommit att aktuell utbildning är utbildning på entreprenad med kommunen som huvudman.

Det betyder att det finns en risk att inte alla utbildningsanordnare vet vilka krav som ställs på dem som utbildningsanordnare eftersom lagstiftningen skiljer sig åt mellan dessa två utbildningsformer. Detta har även framkommit av de frågor som ställts av utbildningsanordnarna i samband med den kartläggande enkäten.

Vi har stött på flera kommuner som vid överlämnande av sin kommunala vuxenutbildning på entreprenad ställer krav på att de enskilda utbildningsanordnarna ska ha tillstånd att sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg. Kommunerna gör detta för att de vill kunna överlämna de uppgifter som hör till rektorns myndighetsutövande på utbildningsanordnarens rektor. För att kommunen ska kunna göra det krävs att utbildningsanordnarna har betygsrätt. Flera utbildningsanordnare har angett att detta var den största anledningen för deras ansökan om tillstånd och alltså inte att bedriva uppdragsutbildning. Flera kommuner uppger att de anser att det är ett tecken på god kvalitet att utbildningsanordnaren ifråga har fått ett tillstånd av Skolinspektionen. Eftersom det finns olika sätt som ett tillstånd att sätta betyg kan användas på, bidrar det till förvirringen hos utbildningsanordnarna kring vilken slags utbildning det egentligen är som bedrivs.

Det finns inte några nationella uppgifter om vad för slags utbildning och i vilken omfattning utbildning ges av de utbildningsanordnare som har betygsrätt. Konsekvensen av detta är bland annat att det är svårt att veta hur omfattande denna utbildningsform är vid en viss tidpunkt och därmed blir det också svårt att dimensionera lämplig tillsyn.

Avtalen, inte författningarna, styr utbildningens innehåll

Tillsynen har visat att det hos samtliga utbildningsanordnare i första hand är avtalen som styr innehållet i utbildningarna. Det vill säga, de enskilda utbildningsanordnarna följer avtalen och riskerar därmed att inte fullt ut följa de författningar som reglerar uppdragsutbildningen. I något fall har avtalet innehållit krav som inte varit förenliga med författningarnas krav. I flera andra fall är avtalen relativt vaga och styr inte på ett tydligt sätt mot författningarnas krav. Det kan exempelvis handla om elevernas möjlighet att utvecklas så långt som möjligt och om validering av befintliga kunskaper.

Krav i avtal inte förenligt med författningarnas krav

I ett fall var ett krav i avtalet att en utbildningsanordnare ska ha kurser ”öppna”, det vill säga betyg ska inte sättas i upp till fyra månader efter att undervisningen i aktuell kurs avslutats. Detta innebär att eleven ges fyra extra månader på sig att komplettera eventuellt saknade moment efter avslutad kurs. Skollagen anger att betyg ska sättas efter avslutad kurs. Skolinspektionen har gjort tolkningen att detta innebär att betyg ska sättas i anslutning till när undervisningen i kursen avslutas. För att betygssättningen ska vara så likvärdig och rättvis som möjligt och för att en eventuell omprövning inte ska fördröjas är det viktigt att betyg sätts i samband med att undervisningen i en kurs avslutas.

I detta fall har alltså utbildningsanordnaren gått med på ett krav som beställaren av utbildningen har ställt, trots att kravet strider mot gällande författning. Utbildningsanordnaren och uppdragsgivaren uppgav i intervjun att de inte kände till att kravet var felaktigt. Detta gynnar de elever som går aktuell utbildning och drabbar således elever hos andra utbildningsanordnare som inte ges denna förlängda möjlighet till att komplettera och på så sätt förbättra slutbetyget i kursen.

Anpassning av utbildningen bör utvecklas

Tillsynen visar att avtalad studietakt och bristen på validering har stor betydelse för både elever med stora behov och för dem som behöver utmaningar i sin utbildning. Utbildningsanordnarnas uppdragsgivare köper ofta utbildning för en grupp elever, oftast i syfte att öka elevernas möjlighet till anställning eller som ett krav för att få fast arbete efter genomgången utbildning. Exempelvis kan det handla om vårdbiträden som studerar för att få undersköterskekompetens.

Detta gör att uppdragsutbildningen ofta utformas på samma sätt för hela elevgruppen eftersom avtalen gör att syftet, till skillnad från kommunal vuxenutbildning inom ramen för det offentliga skolväsendet, blir detsamma för samtliga elever.

Läroplanen för vuxenutbildning, som även gäller för utbildningsanordnare som ger uppdragsutbildning, betonar att vuxenutbildningens målgrupp är heterogen och att eleverna är individer med mycket olika förutsättningar. Läroplanen anger också att vuxenutbildningen måste anpassas utifrån individens behov och förutsättningar och kan variera både till längd och till innehåll. Av läroplanen framgår även att vuxenutbildningen alltid ska möta varje elev utifrån hans eller hennes behov och förutsättningar.

Flertalet utbildningsanordnare som Skolinspektionen har granskat har avtalat om en bestämd studietakt med sina uppdragsgivare. Det finns avtal som anger att eleverna ska studera cirka 35 verksamhetspoäng⁷ per vecka, trots att förordningen om vuxenutbildning anger 20 verksamhetspoäng per vecka för heltidsstudier.

Flera utbildningsanordnare menar att det går att ha en så hög studietakt eftersom eleverna ofta har förkunskaper inom studieområdet vilket elever bekräftar i intervjuer, *”Jag skulle aldrig ha klarat det om jag inte hade jobbat med det här förut”*, säger en elev. *”De som har arbetat längst*

⁷ Verksamhetspoäng är vuxenutbildningens mått för studiernas omfattning.

får oftast högst betyg, de har mest erfarenhet", säger en lärare. Både elever och lärare vittnar dock om att den höga studietakten kräver en hel del studier på kvällar och helger.

En konsekvens av den höga studietakten kan bli att många elever nöjer sig med att uppnå betyget E och inte strävar efter ett högre betyg på grund av tidsbrist. Dessa elever skulle, enligt egen utsago, kunna uppnå högre betyg om utbildningen i högre grad anpassades efter deras behov och förutsättningar. *"Det finns ingen tid att förbättra det man gjort i kurserna eftersom tiden är knapp"*, säger en elev. En annan elev menar att det inte finns någon tid att nå de högre betygsstegen i kurserna som enligt kunskapskraven ofta kräver att eleven ska utföra en uppgift på ett utförligt och nyanserat sätt. *"Det blir tajt med fem veckor för att klara nyanserad nivå"*, konstaterar hen.

Avtalens krav på studietakt riskerar alltså att utgöra ett hinder för utbildningsanordnarna att möta läroplanens skrivning om att hänsyn ska tas till de enskilda elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå och att det finns olika vägar att nå målen. Detta kan medföra att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Det påverkar också elevernas möjligheter till en optimal kunskapsutveckling och i förlängningen deras möjligheter till eventuellt fortsatta studier.

I tillsynen har flera utbildningsanordnare sagt att de inte tillämpar formell validering, eftersom avtalen inte innehåller krav på det. Flera utbildningsanordnare anger dock att de i stället använder sig av ett *"validerande förhållningssätt"*. Detta kan bland annat innebära att elever som har goda förkunskaper kan gå fortare fram eller hoppa över vissa moment i kurser. Följden blir att elever som har bättre förkunskaper lätt klarar sig igenom utbildningen, men studietakten förblir densamma för dessa elever eftersom avtalen anger den tidsram som studierna ska ha. *"Allt ingår i grundutbildningen så alla måste läsa allt"* säger en elev. Validering är ett viktigt instrument för elever att förkorta sin studietid och därmed komma tidigare ut i arbete.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionens bedömning är att de granskade utbildningsanordnarna i huvudsak har förutsättningar att säkerställa en korrekt bedömning och betygssättning utifrån författningarnas krav och utifrån sina tillstånd. Merparten av de satta betyg som Skolinspektionen har granskat är baserade på en allsidig bedömning av elevernas kunskaper och utgår från de nationella kunskapskraven.

Flertalet utbildningsanordnare har en tydlig process för att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygssättning. Skälet för denna slutsats är bland annat att de flesta utbildningsanordnare har en kvalitetschef eller liknande funktion som driver pedagogiska frågor och som på central nivå har uppdraget att säkerställa att bedömning och betygssättning görs utifrån styrdokumentens krav.

Vidare har en del utbildningsanordnare kontinuerliga bedömningsdiskussioner mellan lärarna, både ämnesvis men också ämnesövergripande. Andra har gemensamma digitala konferenssystem där kursplaneringar, lektionsupplägg, elevuppgifter, prov med mera kan delas och användas av samtliga lärare. Vissa utbildningsanordnare har bildat centrala grupper av lärare som tar fram kursplaneringar med tillhörande lektionsupplägg/elevuppgifter som alla lärare i företaget ska följa. Flertalet utbildningsanordnare har initierat olika former av kompetenshöjande insatser inom området bedömning och betygssättning, exempelvis i form av lärares deltagande i Skolverkets konferenser eller kurser inom bedömning och betygssättning eller kurser i APL-utveckling för yrkeslärare. Flera utbildningsanordnare har gett exempel på externa föreläsare som bjudits in eller på personer anställda i företagen som fortbildat lärare inom bedömning och betygssättning.

Bedömning och betygssättning av praktiska moment bör utvecklas

Trots att de flesta utbildningsanordnare arbetar för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning har granskningen visat att det finns utvecklingsbehov inom detta område.

Arbetsplatsförlagt lärande (APL) är inte reglerat inom vuxenutbildning på samma tydliga sätt som inom gymnasieutbildning. APL eller praktik är dock av naturliga skäl vanligt förekommande inom olika yrkesutbildningar för vuxna. Detta eftersom många yrkesutbildningar innehåller praktiska moment som endast kan läras in och bedömas genom praktiska övningar. Flera branscher, exempelvis elbranschen, kräver därför att eleverna i vuxenutbildning ska genomgå praktik.

Skolinspektionen har i denna granskning tagit del av olika varianter på hur och i vilken utsträckning lärare ser till att elever får öva på praktiska moment och hur dessa sedan bedöms.

Många elever inom vård- och omsorgsutbildningar som Skolinspektionen intervjuat uppger att de vill och behöver öva mer på de praktiska momenten som exempelvis pulstagnning, blodprovstagning och ven- och insulintagning. *”Jag skulle inte vilja bli stucken av mig själv”*, säger en elev. Flera elever uppger också att de inte alls eller inte i tillräcklig utsträckning får öva på de moment som ingår i kurserna på sina praktikplatser. Elever ger också exempel på att de får utföra praktiska moment på sin praktik utan sakkunnig handledning.

Det finns exempel på att elevernas praktiska förmåga endast bedöms via skriftlig dokumentation från arbetsplatsen/praktikplatsen och att inga samtal mellan lärare och praktikhandledare förs. Men det finns också utbildningsanordnare som har ett väl fungerande system för detta. Hos dessa gör lärarna besök på arbetsplatsen, ser hur eleven utför olika praktiska moment och har trepartssamtal med elev och handledare.

Skolinspektionen har även sett olika exempel på den dokumentation som används av handledarna för att bedöma eleverna. I vissa fall består dokumentationen endast av ett krysschema där de olika momenten som eleven utför bockas av. I dessa fall går det inte att se hur eleven har utfört uppgiften och eleven har således inte heller getts möjlighet att uppnå alla betygssteg i de kunskapskrav som handlar om praktiska moment.

Flera utbildningsanordnare har i samband med tillsynen uppgett att bedömningen av praktiska moment är under utveckling då man uppmärksammat svårigheten med att se till att eleverna, även i dessa moment, ges möjlighet att uppnå alla betygssteg.

Utbildningsanordnarna har dock redovisat andra lösningar kring hur eleverna får träna på praktiska moment och hur de ges möjlighet att nå alla betygssteg i alla kunskapskrav. Detta görs bland annat genom bedömningar på skolan, på så sätt att eleven får utföra de praktiska momenten där, i exempelvis så kallade metodrum. Skolinspektionen har också sett exempel på dokumentation om hur samtal mellan lärare och handledare genomförs. Elevers loggböcker eller självutvärderingar utgör ett annat sätt att fånga upp elevers kunskaper i praktiska moment.

Inga utbildningsanordnare har uppgett att de använder sig av elevers fotograferade eller filmade material från sin praktikplats, vilket kan vara ytterligare ett sätt att bedöma elevens prestation i praktiska moment. Här finns det utvecklingsmöjligheter för utbildningsanordnarna. Det är viktigt att alla elever ges tillräckligt stor möjlighet att öva på och visa sitt handlag i praktiska moment så att den bedömning som görs grundar sig på elevens verkliga förmåga. Det är även av betydelse att bedömningen i praktiska moment är väl fungerande så att elever som saknar tillräcklig praktisk kunskap identifieras och ges möjlighet till ytterligare övningstillfällen.

Avslutande diskussion

Innan möjligheten för enskilda fysiska och juridiska personer att ansöka om tillstånd att sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg för vuxenutbildning infördes år 2011 var det bara kommuner, landsting, Centrum för flexibelt lärande (CFL) och Liber Hermods AB som hade rätt att sätta betyg och utfärda betyg och intyg inom vuxenutbildningen. Det resulterade i att en oreglerad marknad för betygssatt vuxenutbildning växte fram.^{8 9} Därför infördes bestämmelser om betygsrätt för vuxenutbildning som numera återfinns i 6 kap. förordningen om vuxenutbildning. Denna lagstiftning syftade till att öka mångfalden av vuxenutbildning.

En av konsekvenserna är dock att det finns två olika utbildningsformer inom vuxenutbildningen som till stora delar verkar på samma marknad men med två olika regleringar. Uppdragsutbildning står utanför det offentliga skolväsendet och har en svagare styrning med färre krav på de enskilda utbildningsanordnarna. Denna svaga styrning medför en risk för lägre kvalitet i utbildningarna och bidrar också till att Skolinspektionen, i tillsynen av denna verksamhet, inte har så många författningskrav att utgå ifrån. Eftersom de enskilda utbildningsanordnarna i författningarna inte har något uppföljningskrav i form av ett systematiskt kvalitetsarbete saknas delvis möjligheten att granska dessa verksamheter på övergripande nivå.

Den reglering som finns för uppdragsutbildning gäller främst reglering kring bedömning och betygssättning och för att granska det behöver Skolinspektionen göra verksamhetsnära besök som innefattar intervjuer med lärare och elever. Inom uppdragsutbildning är det, förutom den enskilde utbildningsanordnaren, endast Skolinspektionen som granskar att utbildningen följer författningarnas krav. Skolinspektionen har ett ansvar att bevaka de kvalitativa aspekterna av denna utbildningsform men eftersom de enskilda utbildningsanordnarna inte behöver ha ett systematiskt kvalitetsarbete och inte har någon skyldighet att bevara underlag av satta betyg är denna utbildningsform svår att granska. Även det faktum att kunskap saknas om var och när uppdragsutbildning ges bidrar till svårigheten att granska den.

Inför denna tillsyn fanns det signaler om felaktig betygssättning inom uppdragsutbildning. Skolinspektionen har dock under denna tillsyn, hos flertalet av de utbildningsanordnare som besökts, inte upptäckt några felaktigheter i bedömning och betygssättning. Tillsynen har dock visat att det finns utvecklingsbehov när det gäller att ge eleverna tillräckligt med tillfällen att öva på de praktiska momenten, i synnerhet inom vård- och omsorgsutbildning. Även arbetet med hur dessa moment bedöms kan utvecklas.

Den kartläggande enkäten har visat att vård- och omsorgsutbildning utgör en stor del av uppdragsutbildning och behovet av utbildad personal inom denna sektor är stort. Sveriges befolkning blir allt äldre och med högre ålder ökar också andelen mycket vårdkrävande personer, till exempel med multidiagnoser. Det är därför av yttersta vikt att den personal som får undersköterskeutbildning för att sedan arbeta med denna patientgrupp verkligen har fått möjlighet att utveckla sina praktiska förmågor i detta mellanmänniska yrke. Att vara en skicklig praktiker utgör en stor del av ett väl utfört vårdarbete.

Ett annorlunda system med begränsad styrning

Tillsynen har visat att flera utbildningsanordnare saknar kunskap om hur uppdragsutbildning är reglerad och vilka regler som ska följas. Flera faktorer bidrar till att systemet för denna utbildningsform upplevs som krångligt.

⁸ Ds 2005:35, Rätten att sätta och utfärda betyg, sid 9.

⁹ Skolinspektionen, Regelbunden tillsyn i Ljusdals kommun, Dnr 43-2009:372

Begränsad styrning

Uppdragsutbildning skiljer sig författningsmässigt från annan skolverksamhet. Utbildningsformen har inte någon huvudman i skollagens bemärkelse. Utbildningsanordnaren är själv ansvarig för att utbildningen följer författningarnas krav och har alltså ansvar motsvarande det huvudmannans ansvar som finns inom det offentliga skolväsendet. Det betyder att det inte finns någon intern aktör som har den kontrollfunktion av utbildningens kvalitet som ett kommunalt huvudmannans ansvar inom vuxenutbildning på entreprenad utgör.

Utbildningsanordnare som bedriver uppdragsutbildning behöver inte ha ett systematiskt kvalitetsarbete och behöver inte heller spara sådan dokumentation som utgör underlag för satta betyg. Ett systematiskt kvalitetsarbete är en viktig del för att utveckla och säkerställa kvalitet i all utbildning och att detta krav inte finns för uppdragsutbildning är bekymmersamt. Skolinspektionen påpekade detta redan år 2009 inför införandet av den utökade betygsrätten¹⁰.

Svåröverskådlig utbildningsform

De tillstånd att sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg som Skolinspektionen utfärdar gäller tillsvidare och ingen nationell statistik finns för uppdragsutbildning. Utbildningen kan bestå av korta kurser eller utbildningsinsatser. Den kartläggande enkäten som har genomförts visar att ett stort antal tillstånd är vilande och inte används. Sammantaget gör dessa faktorer det svårt att överblicka hur omfattande denna verksamhet är vid ett visst tillfälle. De bidrar också till att det är en utbildningsform som är svår att granska.

Avtalen är alltför styrande för utbildningens innehåll

Tillsynen har visat att avtalen som ingås mellan enskilda utbildningsanordnare och beställare av utbildning är det som styr utbildningens innehåll, ibland på så sätt att författningarnas krav blir åsidosatta eller "bortglömda". Avtalen anger det som uppdragsgivarna betalar för och är således det som utbildningsanordnarna uppfattar sig skyldiga att leverera. Här blir det avtalens innehåll som utgör ansvarsutkrävandet och som styr utbildningens innehåll, i högre grad än författningarnas krav. Styrningen av uppdragsutbildning och dess innehåll görs alltså till stor del via de avtal som upprättas.

Skolinspektionen vill understryka vikten av att utbildningsanordnarna har den kunskap som krävs om de författningar som styr uppdragsutbildningen så att den utbildning som ges, oaktat avtal som ingås, utgår från författningarnas krav.

Styrningen behöver utvecklas

Sammanfattningsvis leder detta till slutsatsen att uppdragsutbildning är en utbildningsform vars styrning behöver utvecklas. Det är bekymmersamt att utbildningsanordnare som har tillstånd till myndighetsutövning i form av betygssättning saknar krav på en intern kvalitetskontroll. När det dessutom är en konkurrensutsatt bransch finns det risk för att utbildningens kvalitet påverkas negativt.

Ur ett elevperspektiv är detta problematiskt eftersom det kan äventyra elevernas rätt till en god utbildning som utgår ifrån författningarnas krav. Det kan också medföra att elever får betyg som inte motsvarar de kunskaper som eleverna har. Detta kan få konsekvenser om det till exempel handlar om vårdutbildningar där adekvat kunskap är ett måste för en god vård och för patienternas säkerhet.

¹⁰ Yttrande över promemorian En utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunalöverlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola, m.m. Dnr 02-2008:19.

I ett livslångt lärande som vuxenutbildningen utgör en del av, är det viktigt att varje enskild individs specifika förutsättningar tas tillvara. Nyfikenhet och vilja att utvecklas är viktiga ingredienser i alla människors utveckling och lärande, något exempelvis en alltför hög studietakt, eventuellt i kombination med tidigare skolmisslyckanden, riskerar att tillintetgöra. Varje enskild elevs lärande måste alltså tas tillvara och optimeras.

Syfte och frågeställningar

Metod och genomförande

Den riktade tillsynens två huvudsyften har varit att:

- för ett urval av verksamheter, granska hur utbildningsanordnarna säkerställer att de betyg och intyg, inklusive betyg efter validering och prövning, som utfärdas av enskilda utbildningsanordnare med stöd av betygsrätten är rättvisande och likvärdiga.
- kartlägga var, i vilken omfattning och på vems uppdrag enskilda utbildningsanordnare under det senaste halvåret utfärdat betyg i utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning med stöd i betygsrätten.

Skolinspektionen har i denna riktade tillsyn haft fyra huvudfrågeställningar:

1. Följer utbildningsanordnaren givet tillstånd, det vill säga sätts betyg, anordnas prövning och utfärdas betyg endast för kurser som tillståndet anger och bedrivs utbildningen på uppdrag av en juridisk person?
2. Är de betyg som utfärdas av enskilda utbildningsanordnare med stöd av betygsrätten baserade på en allsidig bedömning av elevens kunskaper, med tydlig koppling till kunskapskraven i kursplaner eller ämnesplaner?
3. Har utbildningsanordnarna en fungerande process för att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygssättning?
4. Var, i vilken omfattning och på vems uppdrag har enskilda utbildningsanordnare under det senaste halvåret utfärdat betyg i utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning med stöd i betygsrätten?

Urval

Urvalet har skett genom en riskanalys som grundat sig på tre aspekter: utbildningsanordnarens rörelsemarginal, verksamhetens inriktning, samt signaler som kommit till myndighetens kännedom. Det har exempelvis handlat om signaler om misstänkt felaktig betygssättning.

Utifrån den lista på cirka 50 utbildningsanordnare som togs fram valdes tio utbildningsanordnare. Ju fler av riskkriterierna som en anordnare uppfyllde, desto högre prioritering fick företaget vid urvalet.

Hur har granskningen gjorts

En kartläggande enkät från Skolinspektionen gick ut till samtliga utbildningsanordnare som har fått tillstånd att sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg i utbildning motsvarande vuxenutbildning. I denna enkät efterfrågades uppgifter om hur många betyg, inklusive betyg efter validering/prövning, som satts med stöd av betygsrätten i uppdragsutbildning under perioden 1 juni – 30 november 2015. Enkäten har även inkluderat information om utbildningen bedrevs på distans och/eller på plats, om det gällde komvux och/eller sfi, om betygssättning efter validering och prövning förekommit, vem/vilka som var uppdragsgivare och inom vilka ämnesområden utbildning bedrevs.

Tillsynsbesöken hos de tio utvalda utbildningsanordnarna gjordes under november 2015 – januari 2016. Under varje besök gjordes gruppintervjuer med slumpvis utvalda elever utifrån de elevlistor som begärts in. Två till tre lärare per utbildningsanordnare intervjuades enskilt. Även

lärarna valdes slumpmässigt utifrån de lärarlistor som begärts in i förväg. Besöken avslutades med en enskild intervju med varje rektor.

Inspektörerna granskade vid besöken de intervjuade lärarnas bedömningsunderlag för några av de senast satta betygen. Lärarna fick redovisa vilka underlag som använts vid betygssättning för två till tre elever i en eller flera kurser. De satta betyg, vars underlag granskades, kopplades till de elever som intervjuades. Dessa underlag utgjorde således underlag för intervjuerna med både lärare och elever. Tid avsattes även för att ställa kompletterande frågor om bedömningsunderlagen till varje lärare.

Efter varje besök telefonintervjuades även central representant för varje utbildningsanordnare. Hos två av de större utbildningsanordnarna telefonintervjuades flera personer på central nivå.

För de tre utbildningsanordnare som bedrev kommunal vuxenutbildning på entreprenad gjordes även intervjuer med de kommunala rektorerna. I en av dessa kommuner intervjuades även ansvarig avdelningschef.

Bilaga 1 Vilka utbildningsanordnare har granskats

Bilaga 2 Referenser och tillämpliga lagrum

Bilaga 1 Vilka utbildningsanordnare har granskats

Utbildningsanordnare	Besökt verksamhetsort	Kommunal vuxenutbildning på entreprenad/ Uppdragsutbildning
AB Sveriges Institute af Lärande	Västerås	Uppdragsutbildning
Consensum Lund AB	Sollentuna	Uppdragsutbildning
Forsman och Nydahl AB	Ljungby	Uppdragsutbildning
Hermods AB	Helsingborg	Kommunal vuxenutbildning på entreprenad
Iris Hadar AB	Karlshamn	Uppdragsutbildning
Lernia Utbildning AB	Sundsvall	Uppdragsutbildning
Movant AB	Lund	Kommunal vuxenutbildning på entreprenad
Omsorgslyftet Utbildning AB	Nacka	Auktorisation
Sweja Kunskapscenter AB	Stockholm	Uppdragsutbildning
Svensk vård och kompetensutveckling i Stockholm AB	Solna	Uppdragsutbildning

Bilaga 2 Tillämpliga bestämmelser

- SFS 2010:800. *Skollagen*.
- SFS 2011:1108. *Förordning om vuxenutbildning*.
- SKOLFS 2012:101. *Förordning om läroplan för vuxenutbildningen*.
- Skolinspektionen (2011). *Föreskrifter om ansökan om betygsrätt för vuxenutbildning*. SKOLFS 2011:155.
- Skolverket (2013). *Allmänna råd och kommentarer om bedömning och betygssättning inom vuxenutbildningen*. SKOLFS 2013:187. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket (2012). *Föreskrifter om betygskatalog för vuxenutbildning*. SKOLFS 2012:8.
- Skolverket (2014). *Föreskrifter om betygshandlingar och intyg för utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare som anordnas av utbildningsanordnare med betygsrätt*. SKOLFS 2014:119.
- Skolverket (2014). *Föreskrifter om utformningen av intyg i kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare*. SKOLFS 2014:120.